

Ruimte voor binnensport in Maassluis

Ruimtelijke behoefte en spreiding van binnensportaccommodaties in
Maassluis

David Romijn

Ruimte voor binnensport in Maassluis

Ruimtelijke behoefte en spreiding van binnensportaccommodaties in Maassluis

in opdracht van gemeente Maassluis

David Romijn

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
+31 (0)30 721 02 20 | www.mulierinstituut.nl
info@mulierinstituut.nl | [@mulierinstituut](https://www.instagram.com/mulierinstituut)*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.1	Onderzoeksvraag	7
1.2	Onderzoeksopzet	7
1.3	Leeswijzer	8
2.	Uitgangspunten	9
2.1	Bevolkingsprognose	9
2.2	Leerlingenprognose	10
2.3	Zaalsporten in Nederland	11
3.	Huidige situatie	13
3.1	Uitgangssituatie	13
3.2	Draagvlakcijfers voor sporthallen	14
3.3	Bezetting binnensportaccommodaties	15
3.4	Onderwijsbehoefte	18
4.	Toekomst binnensport	21
4.1	Draagvlakcijfers voor sporthallen	21
4.2	Behoefte vanuit sportverenigingen	21
4.3	Behoefte vanuit onderwijs	22
5.	Conclusie	23
	Bijlage 1 Aanwezigheidslijsten groepsbijeenkomsten	24

1. Inleiding

De gemeente Maassluis brengt de vernieuwing van binnensportaccommodaties in kaart en werkt dit uit in een faseringsplan. Dit faseringsplan moet een realistisch en toekomstbestendig uitvoeringsscenario bieden voor alle binnensportaccommodaties. Het voorliggende ruimteonderzoek moet bijdragen aan het nemen van gefundeerde besluiten over de capaciteit en locatiekeuze van de binnensportaccommodaties van de gemeente Maassluis.

De gemeente Maassluis wenst daarom, en gegeven de bevolkingsontwikkeling en de ontwikkelingen in het sportlandschap, inzicht te verkrijgen in capaciteit en behoefte aan binnensportaccommodaties in de toekomst. Met de prognoses die in dit onderzoek naar voren komen kan door de gemeente een juiste inschatting worden gemaakt welke investeringen op korte en lange termijn nodig zijn en wat een meest optimale en toekomstbestendige configuratie van binnensportaccommodaties voor de gemeente Maassluis is.

1.1 Onderzoeksvraag

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te verschaffen in de ruimtelijke vraag naar en aanbod van binnensportruimte voor de sport en het bewegingsonderwijs nu en in de toekomst en de meest optimale spreiding van binnensportaccommodaties. Hiermee kan de gemeente grip blijven houden op veranderingen in de behoefte aan binnensportruimte. Daarbij is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

Wat is de ontwikkeling van de behoefte aan binnensportaccommodaties (sporthallen/sportzalen/gymzalen) in Maassluis, tegen de achtergrond van demografische ontwikkelingen en trends in de sport, voor de komende 15 jaar, en in hoeverre sluit dit aan op het aanbod van binnensportruimte (omvang, locatie en functionaliteit)?

1.2 Onderzoeksopzet

Voor de vraag-aanbodanalyse van sporthallen, sportzalen en gymzalen werken we met draagvlakcijfers op basis van inwoner- en leerlingenaantallen, nu en in de toekomst. De berekening heeft betrekking op het gebruik van deze accommodaties door verenigingen, onderwijs, bedrijven en particulieren. Daarbij houden we rekening met de vervanging van een gymzaal door een sportzaal en met een nieuw te ontwikkelen sportzaal. De draagvlakcijfers geven een bandbreedte aan waarbinnen de werkelijke behoefte ligt. Door de huidige bezettingsgraden te betrekken bij de vraag-aanbodanalyse wordt beschreven of de minimale of maximale variant het meest van toepassing is. Daarnaast wordt de bandbreedte aangescherpt op basis van interviews met lokale deskundigen uit het primair en secundair onderwijs, de sportverenigingen en de Maassluis Sport- en Recreatieraad zodat de werkelijke behoefte aan sporthallen, sportzalen en gymzalen met grotere nauwkeurigheid kan worden bepaald.

Op basis van de verhuuroverzichten maken we inzichtelijk wat de bezetting is van de gemeentelijke sporthallen, sportzalen en gymzalen. Daarbij maken we een overzicht van de afstanden van onderwijslocaties naar binnensportruimte. We beschouwen deze afstanden in het perspectief van de taakstelling om binnen de afstand van 750 meter van PO-locaties in ruimte voor bewegingsonderwijs te voorzien.

Voor het uitvoeren van toekomstprognoses hanteren we bevolkingsprognoses en draagvlakcijfers om voor de verwachte ontwikkeling van de binnensport in Maassluis een bandbreedte te bepalen. Aanvullend wordt het gebruik van onderwijs in sporthallen, sportzalen en gymzalen gerelateerd aan leerlingenprognoses, uitgaande van een gelijkblijvend aantal klokuren bewegingsonderwijs.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de uitgangspunten die dienen als basis voor de huidige behoefte en verwachte vraag naar binnensportruimte in de toekomst. Hoofdstuk 3 gaat in op de huidige behoefte, capaciteit en bezetting van binnensportaccommodaties. In hoofdstuk 4 wordt beschreven wat op basis van de huidige situatie en toekomstverwachtingen de benodigde capaciteit in 2020 en 2030 zal zijn voor binnensportruimte. De conclusies komen in hoofdstuk 5 aan bod.

2. Uitgangspunten

In dit hoofdstuk beschrijven we de uitgangspunten die bij het onderzoek zijn gebruikt. Het gaat daarbij om bevolkings- en leerlingenprognoses en de ontwikkeling van het aantal leden bij sportbonden en van verschillende verenigingen in Maassluis.

2.1 Bevolkingsprognose

Voor de berekening van de behoefte aan binnensportaccommodaties in 2020 en 2030 maken we gebruik van de bevolkingsprognose. De bevolking van de gemeente Maassluis blijft in de periode 2016-2030 nagenoeg gelijk. Er is een lichte afname van ongeveer 700 inwoners (tabel 2.1). Binnen die ontwikkeling is te zien dat het aantal scholieren (6 tot 17 jaar) licht afneemt, de 25 tot 34-jarigen in aantal nagenoeg gelijk blijven en dat de groep 35-49 jaar in absolute aantallen het meeste afneemt. De groep 65-plussers nemen juist weer toe in absolute aantallen.

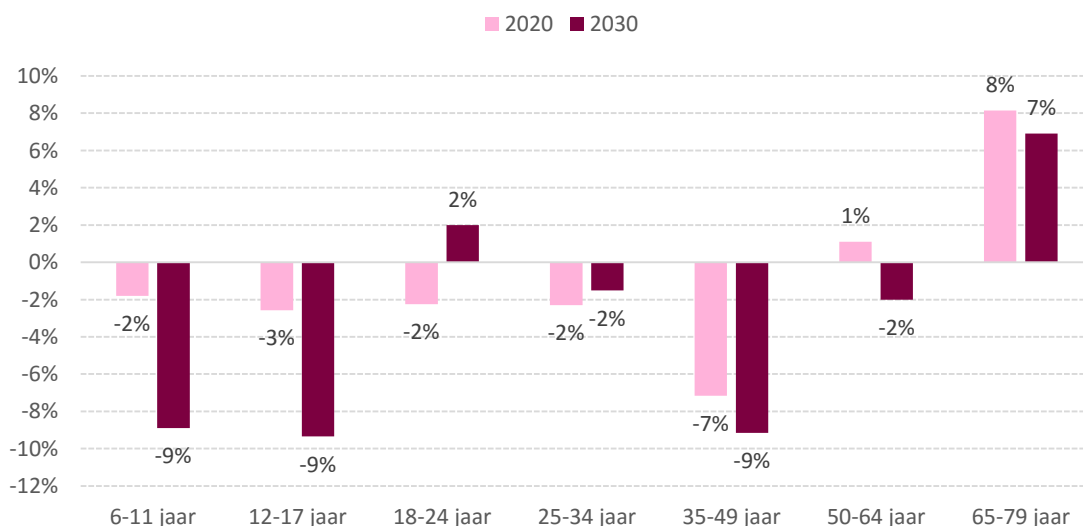
Tabel 2.1 Aantal inwoners per leeftijdsklasse in 2016 2020 en 2030

	2015	2020	2030	Vershil 2015-2030
6-11 jaar	2.104	2.066	1.917	-187
12-17 jaar	2.171	2.115	1.968	-203
18-24 jaar	2.447	2.392	2.496	49
25-34 jaar	4.099	4.005	4.037	-62
35-49 jaar	5.942	5.516	5.398	-544
50-64 jaar	6.573	6.646	6.441	-132
65-79 jaar	5.422	5.864	5.797	375
Totaal	28.758	28.604	28.054	-704

Bron: Primos, 2016

In figuur 2.1 wordt de ontwikkeling per leeftijdsklasse in procentuele ontwikkeling beschreven. Daar valt in af te lezen dat het aantal 65-plussers in 2020 en 2030 is toegenomen met 7 tot 8 procent. Daarnaast is een daling van 9 procent te zien in de scholierenleeftijden en de leeftijd 35-49 jaar, in veel gevallen de leeftijdsklasse met schoolgaande kinderen.

Figuur 2.1 Inwonersontwikkeling per leeftijdsklasse per jaar, in procenten ten opzichte van 2016

2.2 Leerlingenprognose

Voor de leerlingenprognose maken we gebruik van de prognoses van Pronexus (september 2015). Het valt op dat het aantal leerlingen in het basisonderwijs nagenoeg gelijk blijft, terwijl tegelijkertijd de bewuste leeftijdsklasse (6-11 jaar) in dezelfde periode met 9 procent krimpt (zie vorige paragraaf). De verklaring hiervoor ligt mogelijk in het feit dat leerlingen van buiten de gemeente komen om dat te compenseren. Tegelijk bestaat ook de mogelijkheid dat kinderen uit Maassluis buiten de stad naar school gaan en dat dit in aantal afneemt. De ontwikkeling van de leerlingentallen in het voortgezet onderwijs komt overeen met de bevolkingsverwachting.

Tabel 2.3 Waargenomen (2015) en geschatte (2020 en 2030) aantal leerlingen naar onderwijstype gemeente Maassluis

	2015	2020	2030	<i>Vershil 2015-2030</i>
Dijkpolder				
De Dijk	338	313	325	-13
Christina Pantha Rhei	129	144	147	18
Groene Hoek	273	286	295	22
Montessori	143	176	180	37
Sluispolder en Centrum				
Christina Startpunt	332	335	327	-5
het Spectrum	204	181	174	-30
Kapelpolder				
het Balkon	147	232	236	89
Parasol	64	65	64	0
Burgemeesterwijk				
de Regenboog	241	193	186	-55
Kardinaal Alfrink	139	101	97	-42
Steendijkpolder				
Ichtus	361	323	313	-48
Westhoek	233	277	267	34
VO				
Revius Lyceum	825	792	790	-35
VMBO Maassluis	296	283	283	-13
Totaal PO	2.604	2626	2611	7
Totaal VO	1.121	1075	1073	-48
Totaal	3.725	3701	3684	-41

Bron: Pronexus, 2015

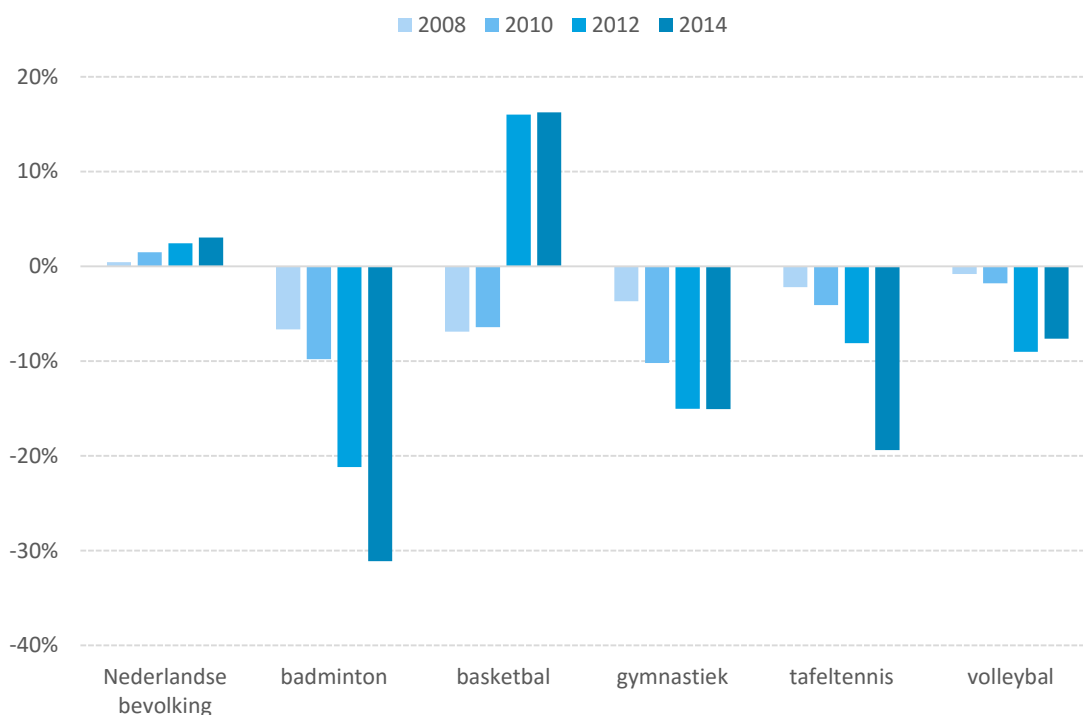
Bij scholen in Dijkpolder (+64) en Kapelpolder (+89) is de toename het hoogste geprognosticeerd. De Burgermeesterwijk (-97) zal naar verwachting de meeste leerlingen verliezen.

2.3 Zaalsporten in Nederland

In deze paragraaf gaan we in op de ledentalonwikkelingen per sportbond. Het totaal aantal lidmaatschappen bij alle sportbonden in Nederland is in de periode 2006-2012 gestegen tot ruim 4,8 miljoen¹, maar sindsdien is sprake van een daling van ruim 100.000 lidmaatschappen. Deze daling wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de daling bij de tennisbond.

Kijken we naar typische binnensporten dan zien we dat de meeste zaalsporten afnemende ledenaantallen hebben, met uitzondering van basketbal (figuur 2.2). Met name badminton neemt procentueel sterk af (-31%). Daarnaast zagen ook de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (KNGU) en de Nederlandse Tafeltennisbond (NTTB) de nodige leden vertrekken.

Figuur 2.2 Ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse binnensportbonden in de periode 2006-2014 (met 2006 als uitgangsjaar), afgezet tegen de ontwikkeling van de Nederlandse bevolking in diezelfde periode

Bron: NOC*NSF 2009-2014, bewerking Mulier Instituut

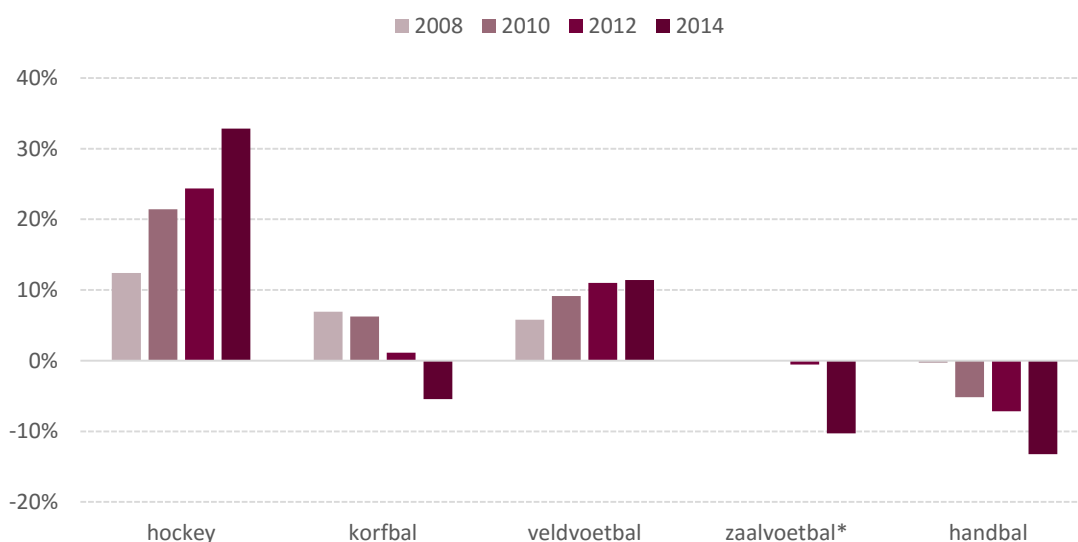
Naast de binnensportverenigingen maken ook traditionele buitensporten zoals hockey, handbal en korfbal substantieel gebruik van binnensportruimte. Voor deze sporten geldt dat er in de wintermaanden sprake is van een binnenseizoen. Ook voetballers trekken in de winterstop soms de zaal in. Dit gebeurt echter meer op ad hoc basis, bij afgelasting of als alternatief programma. Om deze reden beschouwen we eveneens de ontwikkeling van de ledentallen in deze sporttakken.

¹ Dit is exclusief de lidmaatschappen van Sportvisserij Nederland (sinds 2013 aangesloten bij NOC*NSF).

In tien jaar tijd is het aantal hockeyers in Nederland met een derde toegenomen. Tegelijkertijd zagen juist korfbal (-5%) en handbal (-13%) leden vertrekken. Het veldvoetbal groeide in tien jaar met ruim tien procent, gedragen door de aanwas van meisjes en vrouwen. Het zaalvoetbal verloor sinds 2010 juist een tiende van de beoefenaars.

Voor zaalhockey specifiek zijn geen cijfers beschikbaar maar het is te verwachten dat het aandeel zaalhockeyers minstens dezelfde groei doormaakt als het veldhockey. De hockeyvereniging van Maassluis heeft laten weten dat ook bij hen het aantal zaalhockeyers sterk toeneemt. Zij beschrijven dat de vraag naar zaalhockey dermate is toegenomen - onder meer omdat de KNHB met ingang van dit seizoen ook E-jeugd in zaalcompetities laat uitkomen - dat zij zaalruimte huren in Vlaardingen en Maasland omdat er in Maassluis te weinig ruimte is.

Figuur 2.3 Ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse oorspronkelijke buitensporten in de periode 2006-2014 (met 2006 als uitgangsjaar)

*NB voor zaalvoetbal zijn alleen gegevens beschikbaar voor 2010, 2012 en 2014. De gepresenteerde ontwikkeling is daarom ten opzichte van 2010.

Zaalsporten in Maassluis

De meeste zaalsportverenigingen in Maassluis kennen ondanks fluctuerend ledental een redelijke stabiel ledental in 2015 ten opzichte van vijf jaar eerder. Badmintonvereniging BC Maassluis verloor net als veel ander badmintonverenigingen in Nederland de afgelopen jaren een aantal leden. Basketbalvereniging MBV Green Eagles zag, tegen de landelijke trend in, ook het ledental dalen. Korfbal, volleybal, tafeltennis en handbal bleven in Maassluis nagenoeg gelijk en Fighting4All (vechtsport) zag het ledental juist sterk toenemen in dezelfde periode. Hockey en gymnastiek zijn na een korte piek in 2013 terug op het ledenpeil in 2011.

3. Huidige situatie

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de huidige ruimtebehoefte voor de binnensport in Maassluis. Daarbij wordt met name gekeken naar het huidige aanbod aan sporthallen en wordt dit aanbod afgezet tegen de vraag naar sporthallen. We gaan niet in op de behoefte aan sportzalen en gymzalen omdat deze zalen niet voor alle takken van binnensport geschikt zijn vanwege hun beperkte formaat en/of voorzieningen (zoals ringen, belijning, materialen). Wel wordt rekening gehouden met de rol die sport- en gymzalen kunnen spelen in de vraag naar binnensport, bijvoorbeeld om voor trainingen naartoe uit te wijken. Verder wordt inzicht verschaft in de bezetting van sporthallen en gymzalen door het onderwijs en sportaanbieders dan wel -verenigingen.

Sporthallen hebben vaak de afmeting 44 of 48 meter bij 28 meter. In sporthallen wordt ruimte geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor de volgende sporten: badminton, basketbal, boksen, judo/karate, korfbal, tafeltennis, tennis, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey en zaalvoetbal, alsmede trainingsvormen voor klimsport en sporten zonder belijning (zoals gymnastiek en turnen).

Sportzalen hebben geen vaste afmeting maar zijn over het algemeen groter dan gymzalen en kleiner dan sporthallen. Daarbij hebben deze zalen vaak een grotere functionaliteit dan gymzalen (ringen, materialen, belijning) waardoor de sporten badminton, basketbal, boksen, judo/karate, klimsport, korfbal, tafeltennis en volleybal in principe ook mogelijkheden voor training en competitie hebben. Voor tennis, zaalhandbal, zaalhockey en zaalvoetbal is het echter niet mogelijk om in een sportzaal competitievormen te beoefenen. Gymzalen en sportzalen worden primair gebouwd om het bewegingsonderwijs van de (basis)scholen te faciliteren en zijn niet voor alle (verenigings)sporten geschikt. Het aantal en de locaties van de gymzalen wordt grotendeels bepaald door de aanwezigheid van onderwijslocaties (elke school dient binnen een normafstand een gymlocatie tot haar beschikking te hebben) en daarom worden de gymzalen niet in de draagvlakberekening meegenomen. In de avonden en de weekenden kunnen gymzalen (vaak) wel aan sportverenigingen ter beschikking worden gesteld.

3.1 Uitgangssituatie

In de gemeente Maassluis bevinden zich twee sporthallen en vier gemeentelijke gymzalen. Daarnaast zijn twee gymzalen in eigendom van het VMBO. Gemeente Maassluis heeft de ambitie om drie van de vier gymzalen om te bouwen tot sportzalen. De gemeente Maassluis gaat daarbij uit van een sportzaal formaat van 26 bij 14 meter, en 6 meter hoog. Dat is conform de door de KVLO aanbevolen minimale zaalruimte voor het bewegingsonderwijs (zie kader 3.1).

Kader 3.1 Normen gymnastieklokalen en sportzalen/delen van sporthallen met schoolgebruik (2005)

De netto vloeroppervlakte van een zaalruimte voor bewegingsonderwijs is minimaal 308 m², in een verhouding LxBxH van 22x14x5.5 meter. Voor het voortgezet onderwijs wordt aan bevolen om naast deze minimale standaardzalen ook grotere (26x14x7) en dubbele sportzalen van 22x28x5.5à7 meter te realiseren. Dit vergroot de mogelijkheden voor medegebruik.

Korte toelichting: de minimale standaardmaat van 252 m², 12x21x5 meter (MHO, modelverordening onderwijs huisvesting) is te klein voor de huidige invulling van bewegingsonderwijs, zowel in het PO als het VO. Het gelijktijdig zelfstandig en gedifferentieerd werken in groepen aan verschillende bewegingsactiviteiten, het (sport)spelen op aangepaste veldjes vraagt om bredere en grotere zalen.

Bron: KVLO, 2005

De gymzalen (en te ontwikkelen sportzalen) vormen voor het onderwijs een belangrijk onderdeel van het aanbod van binnensportruimte. Daarnaast zijn alle gymzalen ook in de avonden beschikbaar voor het gebruik door verenigingen. Hoewel veel sportverenigingen in Maassluis gebruikmaken van gymzalen, vormt het aanbod aan sporthallen (tabel 3.1) de uitgangspositie voor de prognose voor de behoefte aan binnensportaccommodaties in de gemeente Maassluis. De afmetingen van een sporthal zijn voor veel van de binnensporten namelijk cruciaal om wedstrijd sport te beoefenen.

Tabel 3.1 Sporthallen in de gemeente Maassluis

Sporthal	Adres	Postcode	Aantal vakken	Afmetingen
Olympiahall	Rozenlaan 2	3142 NN	2	42,5m x 28,5m
Wethouder Smithal	Westeinde 96	3146 BZ	2	48m x 28m

3.2 Draagvlakcijfers voor sporthallen

De berekening van draagvlakcijfers is de meest basale behoefteberekening voor binnensportaccommodaties. Daarbij wordt de behoefte aan ruimte voor binnensport in de gemeente Maassluis berekend aan de hand van draagvlakcijfers voor sporthallen. Uitgangspunt is daarbij het huidige aanbod van twee sporthallen.

Door het huidige aanbod aan sporthallen tegenover de bevolkingsontwikkeling voor 2020 en 2030 te plaatsen, komen tekorten dan wel overschotten aan het licht. Bij de bevolkingsontwikkeling gaan we uit van de bevolking van 6 jaar en ouder. In Maassluis daalt het aantal inwoners (6 jaar en ouder) tussen 2016 en 2030 licht, met 2,4 procent tot ongeveer 28.000 inwoners (zie hoofdstuk 2).

De draagvlakmethode gaat uit van een maximale en minimale variant. De maximale variant neemt als uitgangspunt één sporthal per 15.000 inwoners (6 jaar en ouder), de minimale variant één sporthal per 20.000 inwoners (6 jaar en ouder). Op basis van de minimumvariant voor 2016 heeft de gemeente Maassluis 0,6 sporthal over. Wanneer echter van de maximumvariant wordt uitgegaan dan is er een minimaal overschot van 0,1 sporthal.

Tabel 3.2 Vraag-aanbodanalyse binnensport (2015)

	Minimumvariant	Maximumvariant
Draagvlakcijfers sporthallen	20.000	15.000
Aantal inwoners*	28.758	28.758
Benodigd aantal sporthallen (onafgerond)	1,4	1,9
Huidig aanbod	2	2
Overschot	0,6	0,1

* Bevolking van zes jaar en ouder.

3.3 Bezetting binnensportaccommodaties

Van de twee gemeentelijke sporthallen en zes gymzalen (4 gemeentelijk, 2 VMBO Maassluis) is de bezetting gedurende het jaar geanalyseerd. Hiervoor zijn bij de gemeente Maassluis verhuurgegevens opgevraagd.

Om inzicht te verkrijgen in de bezetting van de diverse sportaccommodaties is een aantal uitgangspunten gebruikt voor de openstelling:

- Maandag t/m vrijdag: 8:00 - 23:00 uur
- Zaterdag en zondag: 8:00 - 23:00 uur
- 40 weken per jaar (correctie voor schoolvakanties)
- Wintermaanden: december t/m maart
- Regulier seizoen: september t/m november, april t/m juni

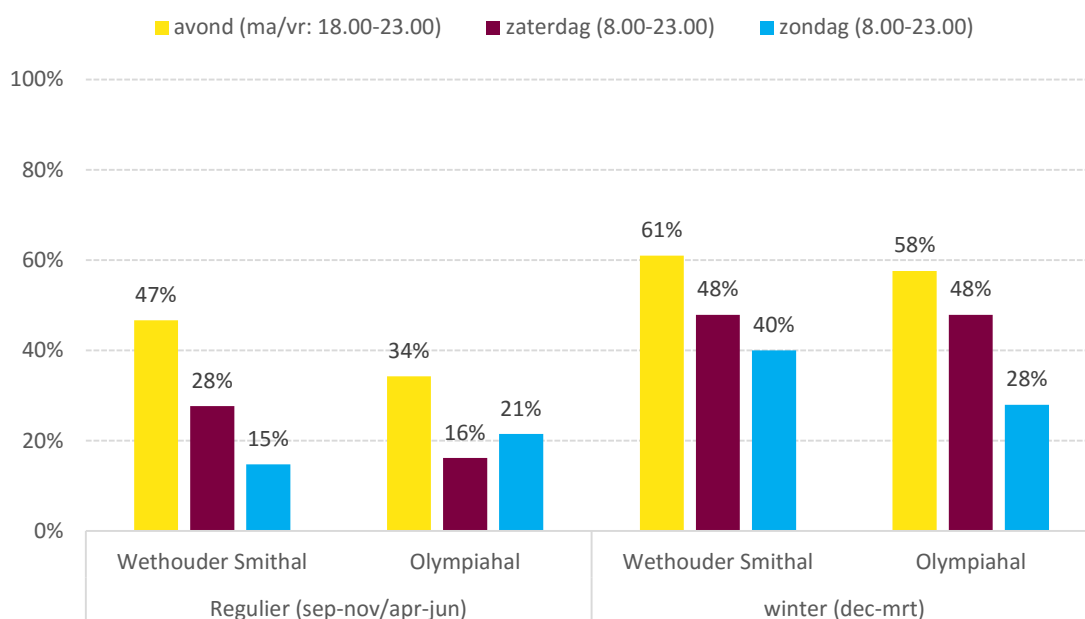
Op verzoek van de binnensportverenigingen is een verdiepende analyse naar bezetting tijdens piekmomenten gedaan. Daarvoor is gekeken naar:

- Piekmomenten: maandag t/m vrijdag: 16:00 - 21.00 uur
- Piekmaanden: oktober t/m maart

Voor elke accommodatie is de bezetting bepaald door het aantal verhuurde uren af te zetten tegen het aantal uren openstelling. Omdat binnensportaccommodaties veelal in de wintermaanden intensiever worden gebruikt, zijn de bezettingscijfers van zowel de zomer- als de wintermaanden in beeld gebracht. Bij verhuur van een halve sporthal is de verhuurde tijd (en dus ook de bezettingsgraad) gehalveerd. Op deze wijze is twee uur een halve sporthal huren, gelijk aan een uur de hele hal.

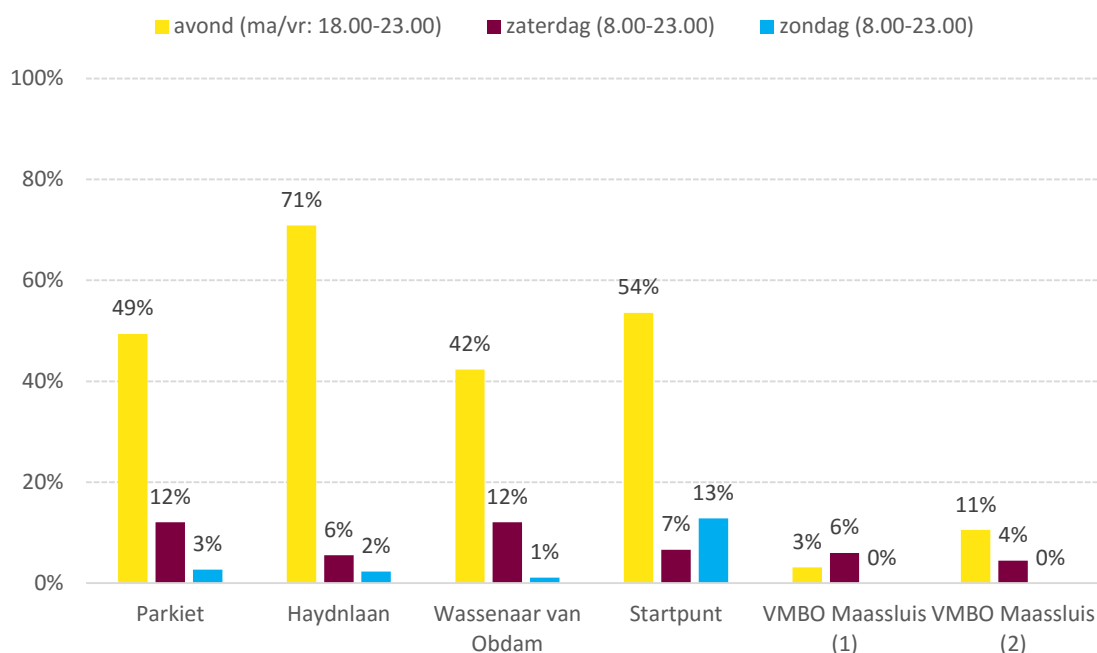
De beide sporthallen in de gemeente Maassluis zijn in de wintermaanden tijdens de doordeweekse avonden (18.00-23.00 uur) voor ongeveer zestig procent van de tijd bezet. Op weekenddagen is de procentuele bezetting aanzienlijk lager. In het reguliere seizoen, wanneer de hockey- en korfbalcompetitie buiten doorlopen, is de bezetting in dezelfde piekperiode aanzienlijk lager. De Wethouder Smithal is dan 47 procent van de tijd bezet, de Olympiahall 34 procent. Ook in deze periode is tijdens de weekenddagen nog ruim voldoende ruimte.

Figuur 3.1 Jaarbezetting sporthallen naar tijdvak, in procenten

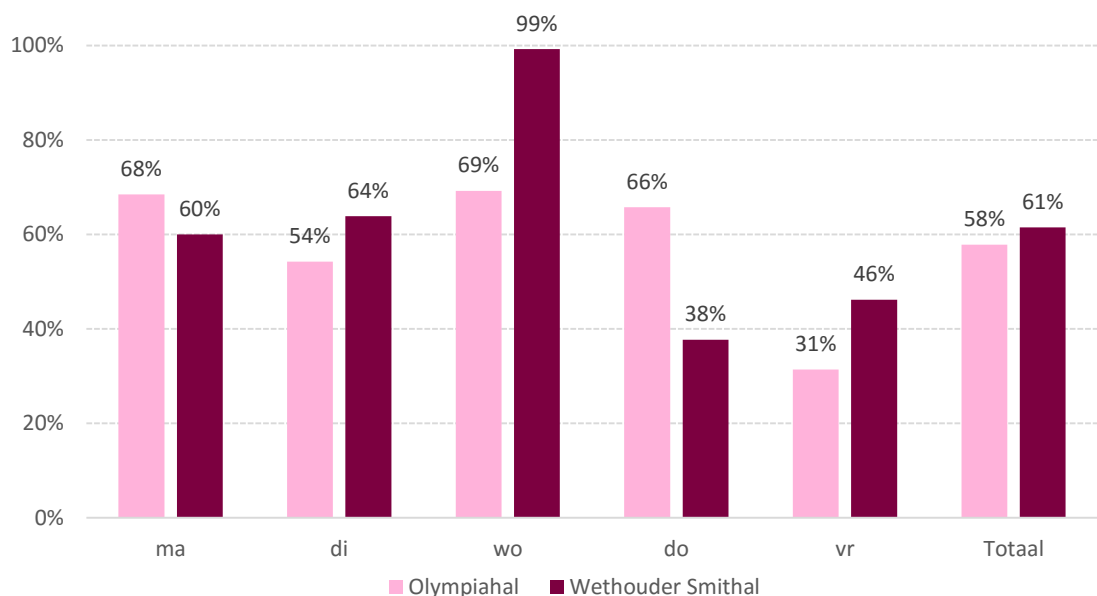
De gym- en sportzalen zijn het hele jaar door in de avonden goed bezet. De bezetting schommelt tussen 42 en 71 procent van de tijd. Alleen VMBO Maassluis (beide zalen) wordt nauwelijks gebruikt in deze periode. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat deze een afgelegen en donkere entree heeft waardoor er wellicht onbekendheid is met het bestaan van de zalen. De gemeente geeft als aanvullende redenen aan dat ze voor het gebruik van de zalen van VMBO Maassluis een vergoeding betalen aan de school waardoor zij in eerste instantie eerst de eigen gymzalen vol proberen te krijgen. Daarnaast zijn volgens hen de zalen niet altijd beschikbaar (wegens examenperiode) en altijd pas vanaf 18.00 uur. De gemeente beschouwd om deze redenen de VMBO gymzalen als een overloop van de gemeentelijke gymzalen.

Figuur 3.2 Jaarbezetting gym- en sportzalen naar tijdvak, in procenten

Voor verenigingen luistert het gebruik van zaalruimte op doordeweekse dagen erg nauw. Vooral wanneer ook jeugdleden moeten worden bediend, is de periode tussen 16.00 uur en 21.00 uur zeer gewild. Om deze reden is een aanvullende analyse van sporthalgebruik in deze periode gedaan (fig. 3.3). Beide sporthallen zijn gedurende deze tijdvakken voor ongeveer 60 procent bezet. Op woensdag is de Wethouder Smithal volledig bezet en op donderdag en vrijdag is deze accommodatie relatief impopulair. Voor de Olympiahall geldt dat ook. Alleen geldt hier dat de dinsdag minder bezet is en de donderdag juist meer.

Figuur 3.3 Bezetting sporthallen tijdens piekmomenten (16.00-21.00 uur, oktober t/m maart), naar dag in de week

Over het algemeen is er, ook in de meest populaire tijdvakken, in de beide sporthallen op de piekmomenten nog ruimte. Alleen de piektijden op woensdag zijn bij de Wethouder Smithal volledig bezet. Het vullen van de resterende tijd tijdens de meest gewilde uren kan wel een opgave zijn. In deze analyse is immers geen rekening gehouden met overloop en frictie wanneer verschillende sporten elkaar aflossen en er op- en afbouw plaatsvindt. Vrijdag heeft nog de meeste ruimte. Echter, deze dag is bij zaalsporten die in het weekend competitiewedstrijden spelen zeer onwenselijk.

Verenigingen aan het woord

In een bijeenkomst met binnensportverenigingen en buitensportverenigingen die gebruik maken van binnensportaccommodaties is de huidige capaciteit en kwaliteit van deze ruimte besproken. Hierbij was eveneens de Maassluis Sport- en Recreatieraad aanwezig. In bijlage 1 is een aanwezigheidslijst opgenomen.

De meeste bestuurders geven aan dat ze uiterlijk tot 21.00 uur een zaal huren omdat ze anders belemmerd worden in hun groei of mogelijk zelfs leden verliezen. Zeker jeugdleden kunnen niet zo laat trainen of spelen.

Daarnaast is niet elke accommodatie voldoende functioneel om de eigen sport te beoefenen. Volgens de verenigingen zijn alleen de beide sporthallen conform alle sportspecifieke behoeften. De gymzalen voldoen vaak op één of meerdere punten niet aan de wensen van de verenigingen. Enkele voorbeelden hiervan zijn de afmetingen, zaalhoogtes, belijning, materialen of andere voorzieningen (o.a. horeca, douche- en kleedruimten en opbergruimten) die niet voor alle sporten voldoen. Deze kanttekening houdt in dat het ruimteaanbod dat werd eerder beschreven een absolute bovengrens vormt. Immers, veel kleinere sportzalen en gymzalen nemen nu een gedeelte van de druk op één van beide sporthallen weg. Er zijn twee voorbeelden van sportaccommodaties (1 gymzaal en 1 sporthal) waarbij voor junioren en senioren basketbal gespeeld wordt met dispensatie omdat de bond deze eigenlijk niet goedkeurt. Wanneer deze dispensatie vervalt komt de bewuste vereniging volgens hun bestuurders acuut in de problemen.

Eerder concludeerden we dat op basis van de verhuurcijfers in het reguliere seizoen voldoende capaciteit is, maar dat dit in de wintermaanden - door buitensporten die binnen komen sporten - onder druk staat. Deze conclusie wordt onderschreven door de aanwezige verenigingsbestuurders. Echter, veel meer dan voldoende willen ze dit niet noemen. Vaak nemen ze genoegen met een ruimte die op één of meerdere aspecten een gewenste sportbeoefening in de weg staat. Voor sporthal Olympia geldt dat dit vooral de verouderde staat is, voor diverse gymzalen geldt dat ook. Daar komt voor Olympia nog bij dat het ontbreken van een scheidingswand ook beperkt in het gebruik. Daar komt bij de zalen nog bij dat deze vaak (ook) niet aan de sporttechnische vereisten voldoen.

3.4 Onderwijsbehoefte

De behoefte van het onderwijs is gebaseerd op gymaccommodaties die zich binnen voldoende afstand van de onderwijslocatie moeten bevinden. De gemeente Maassluis wenst voor alle PO-scholen een gymzaal binnen 750 meter afstand te hebben. In tabel 3.4 is te zien dat voor alle onderwijslocaties inderdaad een sportaccommodatie binnen deze geambieerde afstand te vinden is. Voor het voortgezet onderwijs geldt geen gemeentelijk uitgangspunt en dit is om deze reden ook niet meegenomen in de analyse.

Naast de afstand tot de accommodatie is ook de beschikbaarheid van de accommodatie relevant voor het onderwijsgebruik. Over het algemeen zijn de ruimtes geschikt voor Lichamelijke Opvoeding (LO) allen voldoende vrij met bezettingen van maximaal 61 procent. Alleen VMBO Maassluis zit op de maximale bezetting. Deze bezetting is niet op basis van verhuurcijfers maar omdat de school aangeeft dat ze beide zalen de hele dag gebruiken. De onderwijslocaties die hier mogelijk gebruik van kunnen maken, hebben nog een extra optie met de Olympiahall - eveneens binnen de gestelde gemeentelijke norm.

Tabel 3.3 Afstand van onderwijslocatie tot accommodatie geschikt voor LO, in meters over de openbare weg

	VMBO Maassluis (2 zalen)	Gymzalen				Sportzaal Sportzaal Spectrum (2017 gereed)	Sporthallen	
		Haydnlaan	Parkiet	Wassehaar van Obdam	Startpunt		Wethouder Smithal	Olympiahall
Jaarbezetting ma-vr (8.00-18.00)	100%	30%	61%	56%	61%	-	42%	42%
Centrale Opvang	1.079	531	792	1.517	1.908	1.510	1.927	1.170
De Dijck	590	1.140	1.160	1.537	1.669	1.259	2.217	626
De Regenboog	1.455	890	61	2.082	2.477	2.079	1.236	1.725
Groene Hoek	761	1.201	1.251	1.338	1.523	1.113	2.308	574
Het Balkon	1.881	745	1.532	1.457	2.124	2.057	2.613	1.783
het Spectrum	1.659	1.496	2.009	134	769	0	3.144	1.435
Ichthus	2.649	2.047	1.318	3.353	3.749	3.350	75	2.919
Kardinaal Alfrink	2.265	1.858	1.051	3.009	3.404	3.006	374	2.552
Montessori	714	1.208	1.541	1.214	1.216	806	2.615	498
Parasol (sbo)	1.079	531	792	1.517	1.908	1.510	1.927	1.170
Pr. Christinaschool Panta Rhei	595	1.255	1.275	1.422	1.554	1.144	2.333	511
Pr. Christinaschool Startpunt	1.726	2.170	2.538	903	0	414	3.673	1.503
Westhoek	2.536	1.761	1.205	3.122	3.636	3.238	334	2.806

< 750 meter

750 - 1.000 meter

Onderwijs aan het woord

In een groepsbijeenkomst is aan betrokkenen vanuit onderwijs gevraagd naar hun interpretatie van de huidige binnensportcapaciteit. Op deze centrale bijeenkomst gingen de betrokkenen in op de staat, beschikbaarheid en functionaliteit van de huidige binnensportaccommodaties. Zie bijlage 1 voor de aanwezigheidslijst van deze bijeenkomst.

Met betrekking tot de bezetting zien de betrokkenen allen dat er in principe wel voldoende ruimte is, maar dat het gebruik door het Revius Lyceum versnipperd is over de hele stad. Hierdoor verliezen ze lestijd of gaat het van de pauze van de leerlingen en docenten af. Gebruik van de Olympiahall is volgens het Revius Lyceum geen optie omdat deze afgekeurd is door het voortgezet onderwijs. Dit heeft zijn

oorzaak in de akoestiek (waarvoor inmiddels maatregelen zijn genomen) en het gebrek aan een scheidingswand waardoor sporten met twee groepen tegelijk belemmerd wordt.

De staat van de accommodaties is volgens alle betrokkenen in de meeste gevallen niet groots - ze zijn oud - maar voldoet volgens de betrokkenen uit het onderwijs. De materialen in de zalen zijn niet altijd toereikend, en ook het onderhoud is volgens de vakleerkrachten niet in iedere zaal op orde. Met name de Olympiahall vormt een probleem, zowel de materialen als de akoestiek. Bovendien zijn de bewegingssensoren niet gericht op kleine kinderen waardoor soms automatisch het licht uitgaat.

Met betrekking tot de functionaliteit zijn per zaal enkele opmerkingen gegeven. Over het algemeen geldt dat leerdoelen niet altijd behaald worden omdat materialen of ruimte niet toereikend zijn. Een overzicht van de bevindingen per zaal is als volgt:

- VMBO Maassluis: zeer gladde vloer, materialen wel aanwezig. NB. Onderhoud is voor rekening van VMBO Maassluis omdat zij eigenaar zijn.
- Haydnlaan: kleine zaal, prima uitgerust maar te weinig groot materiaal; beperkte differentiatie mogelijkheden.
- Parkiet: geen negatieve geluiden gehoord, douches buiten gebruik.
- Wassenaar van Obdam: oud maar toereikend, douches slecht (verkalkt).
- Startpunt: prima in orde maar in de zomer veel te warm.
- Wethouder Smithal: geen opmerkingen.
- Olympiahall: niet toereikend. Akoestiek een groot probleem, geen scheidingswand aanwezig. Deze zaal is door het voortgezet onderwijs afgekeurd voor twee groepen, niet voor het primair onderwijs maar dat zou volgens de aanwezigen wel moeten.

Er moet volgens de aanwezigen worden opgemerkt dat het ook een kwestie van gewenning is. Er heerst onder de vakleerkrachten een sterk gevoel van 'we doen het met wat we hebben'. Maar wanneer het mogelijk zou zijn is 'meer' - betere materialen, beter onderhoud, meer gebruiksgemak - (zeer) wenselijk. Bovendien is er eveneens tevredenheid over de bereikbaarheid en opvolging van meldingen door de gemeente Maassluis. De gemeente geeft tijdens het groepsgesprek aan dat wensen en klachten met betrekking tot gebruik, schoonmaak en materialen altijd gemeld kunnen worden en dat dit dan wordt opgepakt. De aanwezigen beamen dit.

4. Toekomst binnensport

4.1 Draagvlakcijfers voor sporthallen

Door de nagenoeg gelijkblijvende bevolking in de gemeente Maassluis, verandert in de komende jaren ook de behoefte aan sporthallen nauwelijks. In tabel 4.1 staat deze marginale verandering beschreven aan de hand van toekomstige draagvlakcijfers voor sporthallen. De conclusies voor 2016 blijven bij de huidige capaciteit tot en met 2030 overeind. Hierbij is echter geen rekening gehouden met eventuele veranderingen in de demografische achtergronden van die bevolking of eventuele veranderende voorkeuren als het gaat om sportdeelname.

Tabel 4.1 Vraag-aanbodanalyse binnensport (2020, 2025 en 2030)

	Minimumvariant			Maximumvariant		
	2020	2025	2030	2020	2025	2030
Draagvlakcijfers sporthallen	20.000	20.000	20.000	15.000	15.000	15.000
Aantal inwoners	28.758	28.604	28.054	28.758	28.604	28.054
Benodigd aantal sporthallen (onafgerond)	1,4	1,4	1,4	1,9	1,9	1,9
Huidig aanbod	2	2	2	2	2	2
Overschot	0,6	0,6	0,6	0,1	0,1	0,1

De behoefte aan sporthallen op basis van bevolkingsgegevens blijft op 2 hallen staan. In de maximumvariant is het overschot minimaal (0,1). Maar ook in de minimumvariant is het overschot dusdanig dat bij het verlies van een sporthal er een acuut probleem ontstaat met betrekking tot de gemeentelijke capaciteit dat niet met sportzalen of gymzalen kan worden opgevangen.

4.2 Behoeft vanuit sportverenigingen

De ontwikkelingen van de ledentallen van binnensportbonden wijzen er op dat de vraag naar sporthallen af zal nemen. Zeker in combinatie met de gelijkblijvende en vergrijzende bevolking (hoofdstuk 2). De landelijke tendens dat binnensportverenigingen leden zullen verliezen, wordt niet herkend door de verenigingen in Maassluis. Zij geven aan dat ze minimaal op dit niveau zullen blijven of dat ze juist meer ruimte nodig hebben. De ledentallen over de afgelopen vijf jaar zijn ook bij de meeste verenigingen nagenoeg stabiel. De basketbalvereniging daalde tussen 2010 en 2015 het sterkste, de vechtsport steeg juist sterk.

De verenigingsbestuurders denken dat er effectiever met de ruimte omgegaan kan worden wanneer zaalhuur ook voor delen van de hal mogelijk is. De huurprijs naar rato aanpassen (1/3^e zaal voor 1/3^e tarief) zou volgens hen daar een bijdrage aan kunnen leveren. Op dit moment kan dit alleen voor een halve zaal, waarvoor ook de huurprijs naar rato wordt aangepast. Een goede scheidingswand en voldoende was- en kledelocaties is hierbij wel van belang zodat sporten elkaar niet in de weg zitten.

Hoewel op dit moment de verenigingen naar eigen zeggen aardig toekunnen met de beschikbare tijd, denken enkele dat dit het geval is omdat gewinning is ontstaan. Verenigingen vragen aan 'wat ze altijd al hebben'. Hierdoor is onvoldoende in beeld of er een eventuele latente behoefte is aan meer of andere tijd. Er zijn enkele verenigingen die al concreet aangeven in de groei te worden beperkt omdat er te weinig ruimte beschikbaar is, of dat de beschikbare ruimte voor hen niet voldoet.

Een grote meerderheid van de verenigingen ziet een nieuwe sporthal ter vervanging van een huidige hal als absolute prioriteit om te voldoen aan de vraag vanuit de verenigingen. Daarbij is voor hen belijning en twee scheidingswanden, zodat de hal in drie delen verhuurd kan worden, van groot belang. Zij stellen dat dit voor de gemeente ook een kans kan zijn omdat hiermee de bezetting wordt verhoogd. Een nieuwe sporthal heeft niet voor alle verenigingen de grootste prioriteit. Sommigen zien liever dat de huidige gymzalen worden opgeknapt. Zij vinden de sporthal voor het gebruik te groot en onpersoonlijk.

4.3 Behoeftte vanuit onderwijs

Op basis van de leerlingenprognoses voor basis- en voortgezet onderwijs in de gemeente Maassluis is vast te stellen dat naar verwachting de behoefte vanuit het onderwijs tot en met 2030 nagenoeg gelijk blijft. Voor beide typen onderwijs geldt dat de leerlingaantallen tussen 2015 en 2030 gelijk blijven. Naar verwachting gaan in 2030 41 leerlingen minder naar school dan in het afgelopen jaar (hoofdstuk 2). Dit heeft geen invloed op de onderwijsbehoeften.

Echter, momenteel vindt een discussie plaats op rijksniveau waarbij enkele partijen zich hard maken voor drie in plaats van twee gymuren per week. Bij het toepassen van drie uren bewegingsonderwijs neemt de behoefte aan binnensportruimte toe, ondanks een dalend aantal leerlingen. Tegelijk is het ook goed mogelijk dat een deel van de extra gymuren niet per se betrekking heeft op de binnensport. Alternatieve gymlessen kunnen betrekking hebben buitensport, fitness of zwemmen. Het is de vraag of en wanneer een nieuwe norm van drie gymuren realiteit gaat worden, maar het is een mogelijke ontwikkeling die in de gaten moet worden gehouden.

Een extra sportzaal (bij voorkeur voor twee groepen tegelijk) geeft volgens een vakleerkracht vanuit VO extra mogelijkheden, onder andere in het aanbieden van keuzeactiviteiten, buitenschoolse sport en meer differentiatie van de huidige opstellingen. De groepen kunnen bijvoorbeeld eenvoudiger op niveau worden ingedeeld.

De mogelijke verandering van het lesrooster naar 50 lesweken per jaar zorgt volgens de vakleerkrachten voor zowel kansen als bedreigingen. Met betrekking tot accommodatie zorgt dit vooral voor kansen omdat de drukke weken met creatief en flexibel plannen ontlast kunnen worden.

Verenigingen en particulieren die gebruik maken van de gymlocaties vormen geen bedreiging voor de huidige capaciteit. Dit komt mede dankzij de voorrang die aan het (basis)onderwijs wordt verleend. De welzijnsstichting organiseert naschoolse activiteiten tussen 16:00 uur en 18:00 uur. Onderwijs en sportverenigingen hebben echter altijd voorrang boven de welzijnsstichting.

5. Conclusie

Huidige aanbod voldoende

De huidige capaciteit van binnensportruimte voldoet voor de binnensportverenigingen tijdens het reguliere seizoen ruimschoots. In de wintermaanden, wanneer hockey binnen gespeeld wordt is het krap maar voldoende. Zelfs in de piekmomenten, tussen 16.00 en 21.00 uur, is er op de meeste doordeweekse dagen nog plek in beide sporthallen.

Voor het onderwijs is het huidige aanbod aan sportruimte ook voldoende. Hoewel onderhoud en functionaliteit van de gymzalen en sporthallen volgens de betrokken gebruikers te wensen overlaat. De grootste problematiek doet zich voor bij sporthal Olympia. Het voortgezet onderwijs heeft het gebruik van sporthal Olympia afgekeurd voor twee groepen tegelijk. Voor alle onderwijslocaties geldt dat, conform de gemeentelijke norm, ze allemaal binnen 750 meter over een LO-locatie beschikken.

Vraag naar binnensportruimte blijft stabiel

Het aantal inwoners van Maassluis zal in 2020 en 2030 nauwelijks toe- of afnemen. Het aantal 65-plussers neemt een klein beetje toe en de gezinnen lijken marginaal af te nemen. De leerlingenprognoses wijzen ook op een nagenoeg gelijkblijvende vraag bij de meeste PO- en VO-scholen.

De ledentallen van de meeste binnensportbonden dalen op landelijk niveau licht. De binnensportverenigingen in Maassluis laten over het algemeen een stabiel ledental zien tussen 2010 en 2015, met enkele uitzonderingen. De ledentallen van hockey stijgen landelijk al jaren, waarmee ook de behoefte aan zaalhockey toeneemt. Ondanks een redelijk stabiel ledental van de hockeyvereniging in Maassluis, neemt ook in deze gemeente de vraag naar ruimte voor zaalhockey toe. Dit is een gevolg van de ontwikkeling van zaalcompetities voor steeds jongere leeftijdscategorieën die door de bond ontwikkeld worden.

2030: sportzalen vervangen gymzalen, geen sporthallen

Wanneer de huidige capaciteit in stand gehouden wordt dan is het aannemelijk dat bij de verwachte gelijkblijvende vraag ook in de toekomst de huidige capaciteit voldoende is. Echter, de gemeente Maassluis heeft de ambitie om drie van de vier gymzalen om te bouwen tot sportzalen én een extra sportzaal te realiseren waarmee functionaliteit toeneemt en de capaciteit uitgebreid wordt, aansluitend bij de wens vanuit het onderwijs en sommige verenigingen. Daarnaast zouden deze sportzalen de druk op de sporthallen verder moeten wegnemen door ruimte aan binnensportverenigingen te bieden.

Voor het onderwijs, zowel primair als voortgezet, is de voorgestelde ombouw een uitkomst. Echter, voor de binnensport is het cruciaal om het huidige aanbod van twee sporthallen in stand te houden. Ook wanneer de sportzalen de druk verlichten. Zelfs volgens berekening via de minimale normen (1 sporthal per 20.000 inwoners) is voor de gemeente Maassluis met haar verwachte 28.000 inwoners in 2030 een capaciteit van twee sporthallen het minimum.

Bijlage 1 Aanwezigheidslijsten groepsbijeenkomsten

Tabel b1. Aanwezigheidslijst verenigingsbijeenkomst

Vereniging	Sport	Aanwezigen
Badminton Club Maassluis	Badminton	Koen Willems, Kees Vreugdenhil
CKC Maassluis	Korfbal	Niels Verburg, Peter Vellekoop
Fighting4All	Kickboksen	Danny Elbers
Gymnastiek Vereniging Maassluis	Gymnastiek	Marina Weeke, Chris van 't Hoff
Maassluise Basketbal Vereniging Green Eagles	Basketbal	Michiel Wildeman, Richard Otto
MHV Evergreen	Hockey	Paul Luijnenburg
MVC Maassluis	Volleybal	Afmelding
Tot Ons Genoegen Tafeltennisvereniging	Tafeltennis	Dennis Breevaart, Youri Toma
Maassluise Sport- en Recreatieraad (MSR)	Divers	Huib Blokland, Hans Dries, Hanneke
Algemeen		Hans van Hoorn
Gemeente Maassluis		Els de Jong, Suzanne van Reij

Tabel b.2. Aanwezigheidslijst onderwijsbijeenkomst

nm	naam	adres	Aanwezig 7 maart
Onderwijs			
obs	Pr.Christinaschool Startpunt	V. van Goghlaan 2	Odette van Dijk (adjunct directeur)
	Pr.Christinaschool Pantha Rhei	Dennendal 145	Odette van Dijk (adjunct directeur)
	Westhoek	Dr. J. Schoutenlaan 36	
rkbs	De Dijk	Dennendal 147	Jan Timmers (directeur)
pcbs	Ichthus	Steenen Dijk 1-2	Bea Olivier (directeur)
	Groene Hoek	Dennendal 141	Ria Vredereggt (directeur)
	Spectrum	Fenacolijslaan 3	Rob van Gulik, vakleerkracht
	Het Balkon	Jacob van Heemskerckln 68	Rob van Gulik (namens A. vd Beukel)
bs	Montessorischool	Seringenstraat 110	Sander Fisser (directeur)
sbo	Parasol	R. Hollaan 2	
	Centrale Opvang	R. Hollaan 2	
vo	Lentiz/Revius Lyceum	Reviusplein 8	Richard Kraijenbosch, vakleerkracht
vo	Lentiz/VBMO Maassluis	Kastanjedal 2	Timo Nuijten (schoolleider)
Combinatiefunctionarissen sport			
	Cornelie Huizinga		Buurtsportcoach
	Janneke Paardekooper		Buurtsportcoach
Gemeente Maassluis			
			Els de Jong
			Remko de Roo

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl